

ધોરણ : ૪

પચાંવરણ

પાઠ : ૧૬

કામનો મહિનો

સ્વ-અધ્યયનપોથી સોલ્યુશન

□ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

(૧) ને ઓળખીને કહો મારો માળો ક્યાં હશે?

➤ કબૂતર તેનો મળો થોરના કાંટાઓમાં અથવા મહેંદીની વાડમાં તથા ઘણી વખત જૂના અને ઉજ્જવ મકાનોમાં અને અવાવરા ફૂવાઓમાં બનાવે છે.

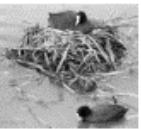
(૨) પક્ષી માળો કેમ બનાવતા હશે?

➤ પક્ષીઓ ઈંડા મૂકવા અને બચ્ચાંની સુરક્ષા માટે માળા બનાવે છે.

(૩) મોર કરતાં કદમાં મોટા પક્ષીઓનાં નામ જણાવો.

➤ મોર કરતાં કદમાં મોટા પક્ષીઓ શાહમૃગ, સારસ વગેરે છે.

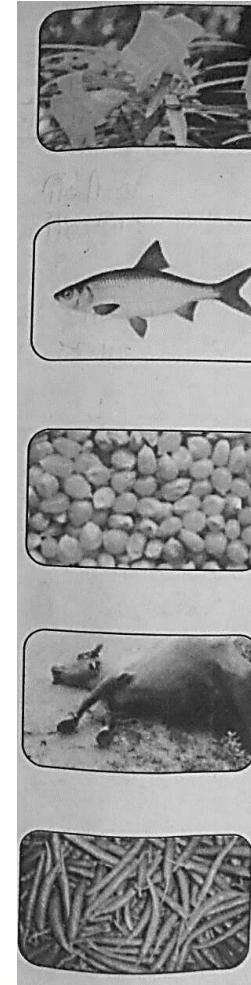
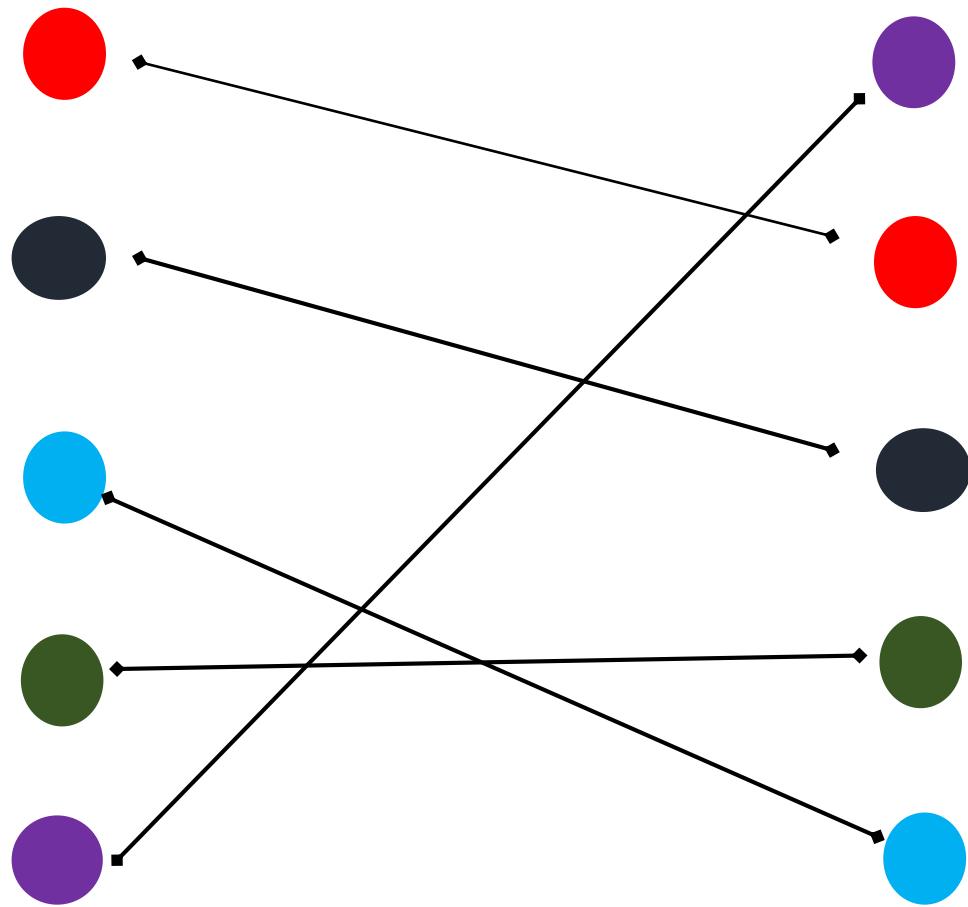
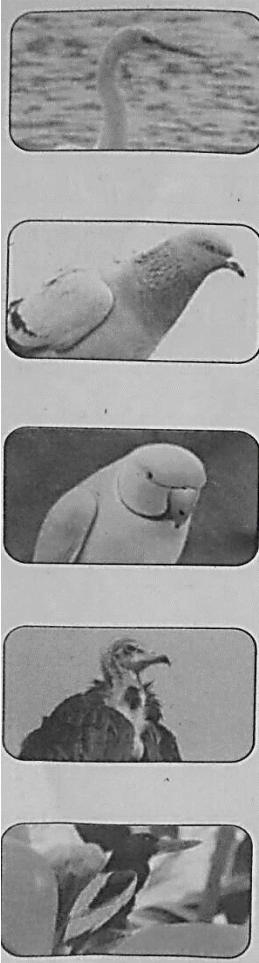
□ મને ઓળખો.

- (૧) ફું પાંડા સીવીને માળો બનાવું છું. = દરજાડો
- (૨) મને ઓળખો : મારો માળો આવો છે. = સુગરી
- (૩) મારો માળો થોરના કંટાઓમાં અથવા મહેદીની વાડમાં
જોવા મળેછે. = કબૂતર
- (૪) મારો માળો ઝાડની ટોય પર ઉંચે હોય છે = કાગડો
- (૫) મને ઓળખો : મારો માળો પાણીમાં જોવા મળેછે.=
ખતક, કલેમિંગો

□ જુદા-જુદા રંગનો ઉપયોગ કરી ઉદાહરણ મુજબ જોડકાં જોડો.

ચાંચ

ચાંચના ઉપયોગ વડે લેવાતો ખોરાક

□ ચિત્રમાં આપેલાં પક્ષીઓ વિશે માગ્યા મુજબ લખો

નામ : લક્કડ ખોડ
વિષેતતા - ચાંચ વડે વૃક્ષના થડમાં કાણું પાડી માળો
બનાવે છે.
અન્ય વિગત - પક્ષીઓમાં લક્કડખોડ અનોખું છે. માત્ર
૩ થી ૪ દંચ લાંખુ નાનકડું પક્ષી એક
સેકન્ડમાં ચાંચ વડે ૨૦ વખત ટોચા મારે છે.
વિશ્વમાં લગભગ ૧૮૦ જાતનાં લક્કડખોડ
જોવા મળે છે. તેની જીબ લાંખી હોય છે.
લક્કડખોદના પગ મજબૂત હોય છે.

નામ : દેવયકલી

વિશેષતા - દેવયકલીનો માળો નરમ ડાળીઓ, મૂળ,
ઊન, વાળ અને પીજેલા સુમાથી બનેલો
હોય છે.

અન્ય વિગત - દેવયકલી એક નાનું સ્કૂર્ટિલું પક્ષી છે.
તેને સ્થાનિક ભાષામાં કાળીદેવી તરીકે
પણ ઓળખવામાં આવે છે. કદમાં ચકલી
કરતાં ખાસ મોટું હોતું નથી, નરનો રંગ
કાળો પણ અંદર ભૂરી છાય વાળો હોય છે.

ગુજરાત તથા ભારતમાં બધેજ ખાંગલાદેશ, નેપાળ, પાકિસ્તાન,
શ્રીલંકા વગેરે દેશોમાં જોવા મળે છે.

નામ : ગરૂડ
વિશેષતા - તે પોતાની શિકાર કરવાની વિશિષ્ટ રીત
માટે પ્રયુત છે.

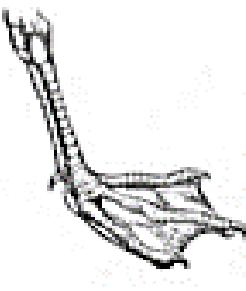
અન્ય વિગત - ગરૂડ તેની ચાંચનો ઉપયોગ માંસ
ફાડવા અને ખાવા માટે કરે છે. ગરૂડ એ
એક મોટા કદનું પક્ષી છે. જે એક્સપિટ્રિડા
વર્ગમાં આવે છે. સૌથી વધુ લગભગ ૬૦
કરતાં વધારે પ્રજાતિઓ યુરેશિયા ખાતે
અને આફ્રિકા ખાતે જોવા મળે છે.

**વિશ્વમાં ગરૂડ ત્રણા પ્રકારના હોય છે. આજે ગરૂડ કાયદા દ્વારા
સુરક્ષિત છે.**

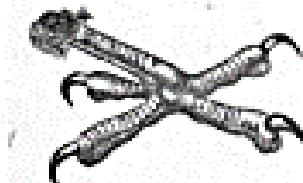
□ નીચેના જેવા પગ ધરાવતાં પક્ષીના નામ લખો

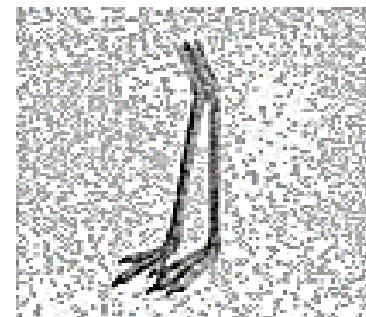
બાજ,
સમડી

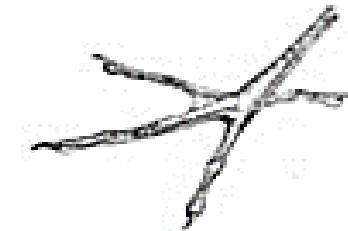
બતક

લક્કડખોડ,
કંસારો

બગલો

પોપડ

□ કોઈ પણ બે પક્ષી વિશે જોડકણા લખો.

(૧) ચાંચ મારી ખૂબ તીણી છે.

ચાંચની સોય જ વાપરું છું.

પાંડા સીવી ઘર બનાવું,

હું અનોખું પંખી કહેવાઉ.

લખો હું કોણા છું:

દરજા

(૨) અડના થડને કાણું કરું,
છુપાયેલા કીડાથી પેટ ભરું,
આખો દિવસ ટક...ટક...કરું,
લાકડું ખોદવાનું ફું કામ કરું,
લઘો ફું કોણા ટું:

લક્કડખોદ, કંસારો

□ નીચેના પ્રાણીઓના દંત અને તેના ઉપયોગ વિશે લખો.

ખિસકોલી

➤ ખિસકોલીના આગળના દંત
જીવનપર્યત વધ્યા કરે છે. તેમણે તેમના
લાંબા કરેલા દંત વડે વસ્તુઓ
કોતરવાની હોય છે.

વાધ

➤ વાધના દંત લાંબા અને તીક્ષ્ણ હોય
છ.જેની મદદથી તે શિકારને સરળતાથી
પકડી શકે છે, ફાડી શકે છે અને ટૂકડાઓ
કરી શકે છે.

➤ ભેંસના આગળના દાંત ધાસ કાપવા માટે
હોય છે. બાજુ પરના દાંત ધાસ ચાવવા
માટે મોટા અને સપાટ હોય છે.

ભેંસ

➤ સાંપને વાંકા તીક્ષ્ણા દંત હોય છે. પરંતુ તે પોતાનો ખોરાક ચાવતા નથી. સાંપ પોતાનો ખોરાક આંખો જ ગળી જાય છે.

સાપ

Thanks

For watching